عضو هیئت علمی پژوهشگاه حوزه و دانشگاه در گفت‌وگو با قدس مطرح کرد

درس‌هایی از سیره اجتماعی باقرالعلوم(ع)

۲

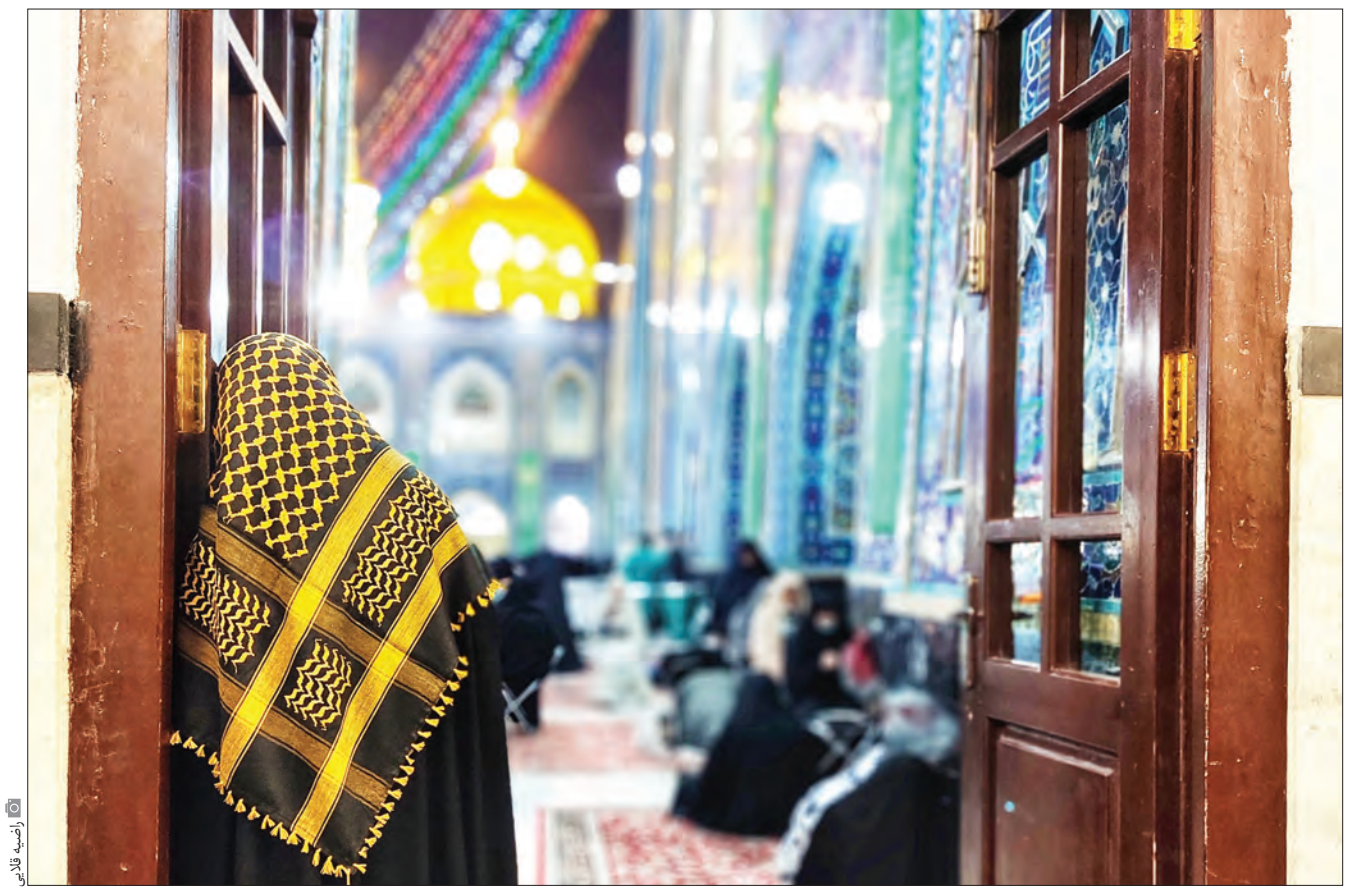

زنیمه قلاوی

واگویه‌های زائران و مجاوران از لیله‌الرغائب و حضورشان در حرم مطهر رضوی

وقتی آرزوها به‌خط می‌شوند

ماه مبارک رجب‌المرجب و نخستین شب جمعه آن یعنی «لیلةالرغائب» فرا رسید. شبی که به «شب آرزوها» معروف است. در وصف شب آرزوها گفته شده در این شب درهای رحمت الهی به سوی زمینیان گشوده می‌شود و عرشیان همه آماده‌اند تا در بزم دعا و نیایش زمینیان حضور یابند.بارگاه منور حضرت ثامن‌الحجج امام رضا(ع) نیز در ماه‌های زیارتی و شب‌های خاص، مملو از عاشقان و دلباختگانی است که با توسل به آن حضرت، خواسته‌ها و آرزوهای خود را از درگاه ربوبیت طلب می‌کنند و امشب...

۲

حرم مطهر در انقلاب اسلامی - قسمت سوم

مسجد گوهرشاد؛ قرارگاه مبارزات انقلابی

محمدحسین نیکبخت

مسجد گوهرشاد همیشه مکان گردهمایی‌های مهم مردم مشهد اعم از اجتماعی، فرهنگی و سیاسی بوده است. نمونه‌هایش را هم به راحتی می‌شود در تاریخ یافت؛ مثلاً واقعه مسجد گوهرشاد که در تیرماه ۱۳۱۴ اتفاق افتاد و در آن با حمله مأموران رضاشاه، صدها نفر از مردم حاضر در مسجد به شهادت رسیدند و یا ماجرای خردادماه سال ۱۳۴۲ یعنی حدود پنج روز پیش از آغاز قیام ۱۵ خرداد که پاره کردن اعلامیه نصب شده امام خمینی(ره) روی دیوار مسجد گوهرشاد موجب بروز اعتراض‌ها و درگیری‌های شدیدی شد و حتی پاسبانی به نام غلامعلی شباهنگ که مرتکب این عمل شده بود، از مهلکه جان سالم به در نبرد اما موضوعی که امروز می‌خواهم درباره‌اش صحبت کنیم مربوط به ماه‌های آخر انقلاب اسلامی در مشهد است، یعنی دی ماه سال ۱۳۵۷.

■ **تصمیم تاریخی فرهنگیان مشهد**

روز دوم دی ماه بود که جمعیت زیادی از مردم شهر مقابل بیت آیت‌الله العظمی سیدعبدالله شیرازی اجتماع کردند و خواستار ساقط شدن رژیم پهلوی و آزادی زندانیان سیاسی شدند. این اتفاق در شرایطی رخ داد که هنوز تحصن بیمارستان امام رضا(ع) برقرار بود و رژیم از شکل گرفتن دو کانون مستقل انقلابی در مشهد که هر آن می‌توانست با حرکت خود کنترل شهر را در دست بگیرد، سخت واهمه داشت. به همین دلیل مأموران رژیم با شلیک گلوله مستقیم، مردم را هدف قرار دادند. در این درگیری ۱۲ نفر به شهادت رسیدند و ۷۰ نفر نیز مجروح شدند که برخی از آن‌ها هم پس از انتقال به مراکز درمانی نتوانستند دوام بیاورند. انعکاس این اقدام موجب بروز خشم عمومی در مشهد شد و در این بین فرهنگیان مشهدی تصمیم گرفتند در برابر این اقدام‌های خشونت‌بار، دست به یک حرکت اعتراضی گسترده بزنند. آن‌ها در آبان همان سال، سابقه برگزاری اجتماع بزرگ ورزشگاه سعدآباد مشهد را داشتند، اجتماعی که با سخنرانی آیت‌الله خامنه‌ای برگزار شد و در پی آن نام ورزشگاه مشهد با خواست مردم، به ورزشگاه تختی تغییر کرد. فرهنگیان مشهد با استفاده از همین تجربه، تصمیم به انتخاب مکانی ویژه گرفتند که از نظر تبلیغاتی و تأثیرگذاری، ضریب نفوذ لازم را دارا باشد. مسجد گوهرشاد با چنین نگاه و رویکردی به عنوان محل تجمعات انتخاب شد.

■ **واکنش سریع انقلابیون**

فرهنگیان درست در بعدازظهر روز دوم دی ماه و پس از انتشار خبر شهادت جمعی از مردم مقابل بیت آیت‌الله شیرازی، همه توان خود را جمع کردند تا بتوانند هم‌صنفی‌ها و اقشار مختلف مردم را به مسجد گوهرشاد بیاورند. توجه داشته باشید که برگزاری همزمان تحصن در بیمارستان امام رضا(ع) و میدان مقابل آن و تبدیل شدن این محل به مرکز فعالیت‌های انقلابی مشهد، کار را برای فرهنگیان مشهد دشوار می‌کرد و گرد هم آوردن مردم در مسجد گوهرشاد، کار ساده‌ای نبود. با این حال، بیش از ۲هزار نفر به دعوت فرهنگیان مشهدی جواب مثبت دادند و در ایوان مقصوره و حیاط مسجد جمع شدند. در این مراسم شهید هاشمی‌نژاد به سخنرانی پرداخت و ضمن محکوم کردن جنایت‌های رژیم شاه، از کار فرهنگیان و تلاش‌های آن‌ها در مسیر تحقق آرمان‌های انقلاب قدردانی کرد.

■ **تداوم اعتراض**

برگزاری موفق این گردهمایی موجب شد فرهنگیان طرح برگزاری مجدد آن را برای روز بعد بریزند. روز سوم دی ماه، بیش از ۵هزار نفر از مردم مشهد به دعوت فرهنگیان جواب مثبت دادند و در مسجد گوهرشاد حاضر شدند. سخنران این اجتماع شهید سیدرضا کامیاب بود. برگزاری اجتماع دوروزه در مسجد گوهرشاد و حضور هزاران نفری مردم در آن سبب شد توجه انقلابیون به اهمیت این مکان معنوی و سیاسی بیشتر جلب شود. با آغاز اجرای برنامه تکبیر در مشهد، از شب چهارم دی‌ماه، به مدت پنج شب و البته برپایی این مراسم در اطراف مسجد گوهرشاد، بزرگان انقلاب در مشهد تصمیم گرفتند پس از پایان تحصن دوهفته‌ای در بیمارستان امام رضا(ع) - که روز پنجم دی ماه تمام می‌شد - مراسم بزرگداشت باشکوهی برای شهدای روز دوم دی ماه مشهد در مسجد گوهرشاد برگزار کنند. با دعوت علما و مراجع شهر مانند آیت‌الله العظمی سیدعبدالله شیرازی، صبح روز هشتم دی‌ماه مراسم گرامیداشت یاد شهدا در مسجد گوهرشاد برگزار شد و این بار جمعیت آن قدر زیاد بود که فضای مسجد گنجایش آن را نداشت. برخی از شاهدان عینی از حضور ده‌ها هزار نفری مردم در این مراسم خبر داده‌اند. سخنران این مراسم بزرگ آیت‌الله سیدعلی خامنه‌ای بود. تردیدی نیست که برگزاری این تجمعات و تلاش فرهنگیان مشهد برای رونق دادن به آن، نقش مهمی در آغاز آخرین موج بزرگ انقلاب اسلامی در مشهد داشت؛ موجی که با حوادث روزهای ۹ و ۱۰ دی در این شهر آغاز شد و تا پیروزی کامل انقلاب اسلامی و سقوط رژیم پهلوی ادامه پیدا کرد.

منبر مجازی

تخفیف‌های الهی

حجت‌الاسلام رفیعی

خداوند تبارک و تعالی در زندگیمان فرصت‌هایی برای بازگشت می‌گذارد؛ فرصت‌های ویژه... مثل برخی مغازه‌ها که گاهی ۷۰ -۶۰ درصد برای کالایی تخفیف می‌دهند... یا دولت می‌گوید تا این تاریخ اگر مالیات بدهید ۴۰-۳۰ درصد تخفیف دارد.

خداوند متعال در برخی مناسبت‌ها چوب حراج به بهشت زده و ارزان می‌دهد.

فضا و زمینه ایجاد کردن برای بازگشت انسان چند جور است:

گاهی مکانی است. مثلاً می‌فرماید زیر قبه امام حسین(ع) دعا مستجاب است. گاهی می‌فرماید نماز در مسجدالحرام ثوابش ۱۰۰هزار برابر است. یا فرض کنید برای هر قدمی که به سمت امام حسین(ع) برمی‌دارید چقدر ثواب حج عمره نوشته می‌شود.

گاهی هم زمانی است: «لیله القدر خیر من الف شهر»، شب قدر شما بیدار باش و سیم ارتباط را وصل کن؛ ثوابش از ۸۰سال عبادت بیشتر است.

با این تعابیری که عرض کردم خداوند تبارک و تعالی به تعبیر یکی از دوستان سه تا سرازیری برای روشن شدن موتورهای خاموش گذاشته است؛ شما می‌بینید وقتی یک ماشینی باتری‌اش خاموش می‌شود یا خراب می‌شود، می‌گویند هُلش بدهید تا روشن شود. هُل دادن در سربالایی که سخت است اما در سرازیری خیلی راحت است... ماشین خودش حرکت می‌کند... خداوند سه تا سرازیری برای صلح و آشتی پیش روی انسان قرار داده است یکی رجب، یکی شعبان و یکی رمضان.

تقریباً تمام فضا را مهیا کرده است، شما در رجب، لیله‌الرغائب دارید که نخستین شب جمعه ماه رجب است. شب اول ماه را دارید، ۱۳رجب دارید. ۲۷رجب و ایام اعتکاف دارید. نیمه شعبان غیر از تولد حضرت ولی عصر(عج)، یک شب استثنایی است... شبی است که احیایش هم مستحب است. در ماه رمضان، قرائت یک آیه قرآن ثواب یک ختم دارد؛ نفس کشیدن در آن عبادت است؛ حراج حراج می‌شود. حتی پیش از اسلام هم داریم که مشرکان انتظار ماه رجب را می‌کشیدند به دلیل اینکه اولین ماهی بود که جنگ در آن حرام بود. چهار ماه داریم که جنگ حرام است یکی رجب است و بقیه ذی‌القعده، ذی‌الحجه و محرم است.

خانواده‌هایشان انتظار این ماه رجب را می‌کشیدند می‌گفتند چه زمانی می‌شود این ماه بیاید و شوهرمان جنگ نرود، ماه آرامش می‌دانستند، ماه ریزش رحمت که یکی از اسامی ماه رجب هم «اصب» است که به معنای فروریختن رحمت الهی است.

خبر خوب

آغاز اردوی جهادی «نذر شفا»

به مناسبت دهه فجر و با همت بنیاد کرامت رضوی، اردوی جهادی سلامت با حضور تیمی از پزشکان و پرستاران به مدت سه روز در روستاهای بخش رضویه از توابع شهرستان مشهد آغاز شد.

این اردوی جهادی با حضور ۵۰ نفر از پزشکان و پرستاران عضو کانون موضوعی سلامت رضوی با مرکزیت روستای پسخوری واقع در کیلومتر ۹۰ جاده سرخس برپا شده تا در مدت سه روز انواع خدمات بهداشتی، درمانی و دارویی به اهالی این روستاها که از امکانات و مراکز درمانی محروم هستند، ارائه شود.

در روز نخست این خدمت جهادی، امکانات و اتوبوس‌های حامل تجهیزات پزشکی و گروه پایش منطقه‌ای و یک گروه درمانی برای تعیین نوبت ویزیت به منطقه اعزام شده است. امروز در دومین روز این اردوی جهادی، متقاضیان استفاده از خدمات درمانی این جهادگران در هر روستا، با برگه‌های نوبت به محل استقرار گروه پزشکی مراجعه خواهند کرد تا ضمن رعایت دستورالعمل‌های بهداشتی به شکلی منظم و دقیق تحت معاینه قرار بگیرند.

در روز جمعه ۱۵ بهمن نیز تیمی از خادمیاران حوزه‌های ورزشی، مشاوره خانواده و امور فرهنگی و مذهبی به این روستاها اعزام می‌شوند تا با ارائه خدمات تخصصی و اجرای ویژه‌برنامه‌های شاد ایام دهه فجر، میزبان کودکان، نوجوانان و جوانان این روستاها باشند.

نیمکت زندگی

شاید وقتی دیگر

رقیه توسلی

یک سلبریتی می‌گفت: «شاد بودن بی بروبرگرد انتخاب کردنیه» و من دارم به خانم‌ها و آقایانی توی اتوبوس، خیابان، فروشگاه و آسانسور نگاه می‌کنم که ماسک نزده‌اند... مرد جاافتاده‌ای را تماشا می‌کنم که خیلی شیک از ماشینش پیاده می‌شود، برای شاطر محل سر تکان می‌دهد و در عرض سه دقیقه سبدش پُر می‌شود... حواسم معطوف پسر جوانی ست که لکنت زبان دارد و تمام تلاشش را می‌کند به کارمند بانک بفهماند مدارک شناسایی‌اش را گم کرده توی راه، که مسئول باجه بی‌هیچ احساس همدردی و مسئولیتی، فقط شانه بالا می‌اندازد و داد می‌زند؛ بعدی...

و به فامیلی فکر می‌کنم که پیامک داده به گوشی‌ام. تازه عروسی که دارویش توی بازار آزاد ۴۰میلیون تومان است... و در نهایت گوشم به درددل همکاری است که پس از ۱۷سال خانه‌ای معامله کرده اما مطمئن می‌گوید از پس وام‌هایش برنمی‌آیند.

نمی‌دانم با قصه‌های عجیب و غریب و پر پارادوکسی که امروز دیدم چه کنم و با جمله این سلبریتی. نمی‌خواهم بگویم مدام غصه بخوریم و سیاهی‌های زندگی را ببینیم و از روشنی و زیبایی خبری نیست. نه. اصلاً. غم پناهگاه بی‌فایده‌ای است اما کدام مختار بودن و انتخابگری؟ وقتی بعد از دو سال فرهنگ‌سازی هنوز ۵۰درصدمان ماسک نمی‌بندیم و توی فضای بسته سیگار دود می‌کنیم و حق دیگران را به راحتی می‌گذاریم زیر پا. وقتی به عنوان یک کارمند هنوز رفتار با ارباب رجوع خاص را بلد نیستیم. وقتی می‌بینی همشهری‌ات نمی‌تواند گوشت بخرد و دستش تنگ است و سردرگم می‌مانی چه جور کمکش کنی. وقتی حرص می‌خوری چرا جبر و اقتضای اقتصاد همکارت اجازه نمی‌دهد او بعد دو دهه از مستأجری نجات پیدا کند، دیگر دوست داری با صدای بلند بگویی؛ من مخالف اظهارنظر شما هستم آقای سلبریتی. شاد بودن همیشه انتخاب کردنی نیست. وجد و شعف گاهی به اندازه سال‌ها از بعضی‌ها فرار می‌کند. آن قدر که یادشان می‌رود چه طعم و مزه‌ای داشته بزرگوار!

سنجاق

پیامک واریزی دستمزدم می‌آید. می‌خندم. به گمانم به عددی که این روزها زیر ۱۰میلیون تومان است باید خندید، چه رسد به زیر یک میلیون تومان. چه می‌دانم، شاید باید دردها را شاد بود.

پی‌نوشت

مولا امیرالمؤمنین(ع) می‌فرمایند: خداوند حقوق بندگانش را مقدمه رسیدن به حقوق خود قرار داده است.